

Cultuur op groene hogescholen

Voel ik me *hier thuis?*

De cultuur op groene hogescholen is veranderd. Er komen meer meisjes op groene hogescholen, meer jongeren uit de stad. Afgezien van de opleiding, waarom spreekt hen dat groene hbo zo aan? En hoe reageren de scholen op een ander publiek?c

“Zie ik mezelf hier rondlopen?” Dat is wellicht de eerste vraag die een aankomend student zich op een open dag stelt. “Voel ik me hier thuis, zijn dit mensen met wie ik een band kan hebben, past deze cultuur bij mij?”

Cultuur verandert met de mensen die er rondlopen. En cultuur straalt ook uit in het gebouw, de activiteiten, de docenten, de kleding, de kantine, de aankondigingen aan de muur. “De eerste indruk klopte”, zegt Myrte Brabander (20) over de school in Dronten.

“Het is geworden zoals ik gehoopt had.” Twintig of dertig jaar geleden zagen agrarische hogescholen er anders uit. Koeien, trekkers en piepers. Studenten waren boerenzoons die het bedrijf zouden overnemen. Die boerenzoons komen nog steeds, maar ze zijn een minderheid. Groene hbo-opleidingen in Almere, Venlo, Velp en Delft trekken een ander publiek. En in Dronten, Leeuwarden of Den Bosch is er veel veranderd. “Soms is het nog wel een beetje boers”, zegt Juul Smeets (20). “En de jongens overheersen vaak, maar de meisjes komen hier goed tot hun recht.”

Bredere leefwereld

Er komen meer meisjes naar het hoger onderwijs dan ooit. Ook naar Wageningen University en de groene hogescholen, aldus een artikel in vakblad De Boerin. Ze doen het goed en presteren zelfs beter dan jongens. Veel van hen beginnen wel aan een opleiding diervverzorging, schrijft De Boerin, maar steeds meer meiden maken de overstap naar productiedieren, met name rundveehouderij. Daar is meer kans op een baan.

Tegelijkertijd komen er ook meer studenten vanuit de stad. Ze komen met andere motieven, niet om een bedrijf over te nemen, maar bijvoorbeeld om de wereld duurzamer en groener te maken. Of vanuit een passie voor dieren of natuur. Ze kennen de agrarische sector vaak nauwelijks. Studenten uit migrantenmilieus zie je echter nog steeds nauwelijks. Een andere cultuur vraagt van docenten dat ze aansluiting zoeken bij een bredere leefwereld. Dat is de vooronderstelling. Mogelijk zijn er gevolgen voor onderwijs en curriculum. En misschien is een verwijzing naar de opbrengst van de koe of de energiebalans in de kas niet meer zo vanzelfsprekend.

MANNELIJKE/VROUWELIJKE STUDENTEN HAO EN WAGENINGEN UNIVERSITY SCHOOLJAAR 2011-2012

Instelling	man	vrouw
Hogeschool Van Hall Larenstein	2254	1719
HAS Hogeschool	1391	943
CAH Vilentum	1100	630
Hogeschool Inholland Delft	374	219
Stoas Vilentum	231	464
Wageningen University	3348	4055

Bronnen: Vereniging Hogescholen, Vereniging van Universiteiten

Dorps

“Kan ik wel met mijn klompen op de foto?” vraagt Linda Godrie (22). Ze helpt vandaag bij de verbouwing van de sociëteit. Met Myrte en Juul zit ze in het bestuur van de studentenvereniging. Linda heeft mbo Prinsentuin gedaan en is nu vierdejaars in de opleiding Agrarisch ondernemerschap. Ze is de enige in een klas met jongens.

Voor Juul is dat anders. Zij is derdejaars hippische bedrijfskunde, “een vrouwenopleiding”, zegt ze. Ze komt uit Roermond, had zich ingeschreven bij een taalacademie, maar “ik wilde niet mijn hele leven met talen bezig zijn. Toen ben ik toch aan ‘paard’ blijven hangen.” De keus voor Dronten had te maken met de opleiding (anders ingevuld dan paardenhouderij in Den Bosch) en ook met de sfeer. “Het is hier open en laagdrempelig. Je mag erbij horen, dat gevoel krijg je. Je wordt meteen opgenomen. Je krijgt eerlijke antwoorden van studenten over de inhoud van de studie. In de stad zit er op school toch een ander slag mensen. Hier zijn ze gemakkelijker, gemoedelijker. Je hoeft je niet zo nadrukkelijk te bewijzen; het is minder tegen elkaar op presteren. Als iemand hier een 8 haalt, is de reactie niet: wat een uitslover.” Ambitueus, betrouwbaar, energiek, ondernemend, open, positief, praktisch, vriendelijk en sociaal. Dat zijn woorden die Myrte, Linda en Juul associëren met hun school. Religieuze identiteit, voegt instroomcoördinator Jeannette Wolters van CAH Vilentum in Dronten toe. “Dat bepaalt hoe je kijkt als docent naar de betekenis die je voor studenten kunt hebben.” “Als je hier met je ouders binnenstapt,” zegt

‘Het domein van de HAS is te omschrijven als agri, food en groene ruimte. Maar er blijft altijd een link met onze roots, de primaire sector’

‘We stimuleren bij studenten die niet uit de sector komen dat ze een netwerk opbouwen in de agrarische sector’

Juul, “dan krijgen ze het gevoel: hier durf ik je los te laten. Zo was het bij mij in elk geval.” Het klinkt als een mooi wervingsverhaal. Natuurlijk is er ook een grote groep studenten die zich afgezien van de opleidingen niet thuis voelt bij de sfeer op groene hogescholen. Omdat ze een taal horen waar ze niet op kunnen aansluiten, niet warmlopen voor de doe-mentaliteit of de sfeer juist als provinciaals of dorps ervaren.

Onze roots

De veranderde instroom wordt misschien gestimuleerd door een veranderd lerarenkorps, meer vrouwen, en heeft zeker ook met nieuwe opleidingen te maken. “De studenten voor Toegepaste biologie hadden daarvoor helemaal niet aan studie op de HAS gedacht”, zegt Patricia de Cocq, opleidingsdirecteur

Milieukunde en Toegepaste Biologie op de HAS Hogeschool in Den Bosch. “Ze komen omdat ze interesse hebben voor biologie of voor de natuur.”

Bij Milieukunde zie je een combinatie van mensen die van stad en platteland komen, vertelt ze. “Zij kiezen voor deze richting omdat ze iets willen doen dat ertoe doet, de aarde beter maken.” De HAS hogeschool wil in het onderwijs volgens haar aansluiten bij de persoonlijkheid van de student. “We willen er achter komen: waarom kies je voor deze opleiding?” Het domein van de HAS is te omschrijven als agri, food en groene ruimte. “Maar er blijft altijd een link met onze roots, de primaire sector. De vraag is dan: hoe pak je het aan trouw te zijn aan de redenen waarom ze voor de opleiding gekozen hebben, maar ze wel in contact te brengen met die agrarische sector?”

CAH Vilentum-studenten Juul, Myrte en Linda: “Jongens overheersen hier vaak nog wel, maar meisjes komen goed tot hun recht”

We zijn nu veel bewuster bezig om belangstelling voor de sector te kweken.”

“Je ziet bij Toegepaste biologie vaak mooi die verschuiving. Aanvankelijk denken studenten aan werk bij een natuurorganisatie, maar aan het eind van de opleiding zien ze ook allerlei mogelijkheden die dicht tegen of in de agrarische sector liggen.” Ook CAH Vilentum benadrukt de link met de sector. “We stimuleren bij studenten die niet uit de sector komen dat ze er toch een netwerk opbouwen in de agrarische sector”, zegt Wolters. “Bijvoorbeeld doordat ze daar cases uitvoeren.”

Voorkennis

“Bij Dier- en veehouderij is goed te zien hoe er een heel andere doelgroep binnenkwam”, zegt De Cocq. “Studenten hebben er verschillende ideeën over het houden van dieren. We zetten ze bewust bij elkaar, want het is goed dat ze er met elkaar over praten. Hoe ga je om met dieren, wat is normaal? Die dialoog stimuleren we.”

“Docenten merken wel dat er andere doelgroepen binnenkomen”, vervolgt ze. “Bijvoorbeeld bij Food Design & Innovation. Studenten hebben dan andere interesses en voorkennis. Docenten die bij meerdere opleidingen lesgeven, merken een verschil in ervaring. Soms kun je voortbouwen op de kennis die er al is van de sector, bij veehouderij bijvoorbeeld, maar soms ook moet je even zoeken naar de interesse.”

Bij Dier- en veehouderij heeft de HAS boerderijstages in het eerste jaar, net als bijvoorbeeld Inholland Delft. Niet alleen voor de stadsjongeren, maar ook omdat ze het voor studenten waar ze thuis een bedrijf hebben, goed achten eens bij een ander bedrijf te kijken.

Wolters betwijfelt of het onderwijs heel anders wordt met een bredere instroom met misschien minder agrarische kennis. Volgens Judith Pierik, woordvoerder Hogeschool Van Hall Larenstein, heeft de wereld waarin jongeren nu leven, met digitalisering en social media meer consequenties voor het onderwijs dan de verschuiving platteland-stad of jongen-meisje. “Dáár moet je je onderwijsconcept op afstemmen.”

Vrouwendingetjes

Die groene professional is vaker vrouwelijk, maar dat verschilt per opleiding. Voor Voedingmiddelen-technologie in Wageningen of

KEUZE EN GEDRAG

Scholen proberen interesse te wekken van doelgroepen. Inzet is daarbij voor hoo onder meer bekendheid vergroten en vooroordelen verminderen. Cultuur verklaart hooguit deels de keuze. Met huidig neurologisch onderzoek naar verschillen tussen vrouwen en mannen, zou je kunnen denken: verklaarbaar dat mannen en vrouwen in het algemeen voor bepaalde opleidingen kiezen. Soms juist niet, want vrouwen zijn bijvoorbeeld significant beter in lezen, managementvaardigheden, organiseren van hun studie en opvangen van emotionele signalen. Ze zijn leergieriger en preciezer, zo blijkt uit onderzoek van Sanne Dekker, VU. Terwijl jongens zich graag laten voorstaan op hun prestaties, maar veel meer werkvermijdend gedrag vertonen. Opvallend is verder dat er bij mannen een fundamentele afkeer lijkt te bestaan tegenover dingen die ze als vrouwelijk identificeren. In bepaalde leeftijdsfasen en sociale omgeving is dit ongetwijfeld sterker, vanwege culturele druk of *peer pressure*. Jongeren zijn sowieso gevoelig voor genderstereotypen en hebben bepaalde vooroordelen over hoe meisjes en jongens zich horen te gedragen. Dat kan ook de houding op school betreffen.

Hoe dan ook, er zijn meer meisjes dan ooit in hoger onderwijs en op groene hogescholen. Onderwijsminister Bussemaker reageerde op de berichten dat er meer meisjes in hoger onderwijs studeren, dat de arbeidsmarkt nog niet ten volle profiteert. “Werkgevers herkennen de kwaliteiten van vrouwen niet altijd. En hoogopgeleide vrouwen blijven nogal eens thuis vanwege de kinderen.” Ze vinden sociale omgeving en psychisch welbevinden uiteindelijk vaak belangrijker dan prestaties en carrière.

Leeuwarden kiezen volgens Pierik meer meisjes, bij Bos- en natuurbeheer is het half om half en bij Land- en watermanagement in Velp zijn er meer jongens.

“Ik hoorde dat in 1968 de eerste vrouwelijke student naar de toenmalige CAH kwam”, zegt Juul. Dat was nog in Ede. “Ze werd ook meteen voorzitter van de studentenvereniging. Het was een omslagpunt.” Er volgden meer meisjes, maar ze hadden ook hier voorkeur voor bepaalde opleidingen.

Juul overigens verwacht niet dat ze een hip-pisch bedrijf gaat leiden. “Ik denk meer aan advies of marketing in die branche.” Dat roept de vraag op hoe het op de arbeidsmarkt is gesteld. Hebben meisjes evenveel kansen, maken ze delfde keuzes? Het beeld is ook daar veranderd, bevestigen de woordvoerders van de scholen. Maar hoewel uit onderzoek blijkt dat

vrouwen betere managers zijn, want vaak socialer, trekt management hen minder. Dat is te zien bij Agrarisch ondernemerschap. “Voor beide groepen is het onzeker dat ze daadwerkelijk een bedrijf overnemen,” zegt Wolters, “maar ze gaan anders om met die onzekerheid. Jongens zeggen: ik doe het toch. En meisjes denken: lukt dit wel? Misschien kan ik beter iets anders kiezen.” Het valt haar wel op dat meisjes beter zijn in organiseren en plannen van hun onderwijs.

Het domein van de HAS is te omschrijven als agri, food en groene ruimte. “Maar er blijft altijd een link met onze roots, de primaire sector”

“Jongens stressen misschien minder, maar dan denk ik ook wel eens: het gaat niet lukken als je het zo organiseert in je bedrijf. Juist in een bedrijf komt organiseren heel goed van pas. In de praktijk doen vrouwen echter vaak het administratieve werk.” “Dat begint al bij de agenda”, zegt Juul. “De meisjes in de klas weten waar het volgende lesuur is, de jongens zeggen: dat weet Juul wel.” Misschien heeft het ook te maken met de indruk die je wilt geven. Voor jongens is een mogelijke associatie met ‘vrouwendingen-tjes’ vaak taboe. En waar meisjes makkelijker voor zogenaamde jongensopleidingen kiezen, is er een grotere drempel voor jongens om meisjesopleidingen te kiezen.

Beruchte feesten

Concluderend: er is een link tussen cultuur en keuze. Een vraag is wel: kijk je als student op de eerste dag naar docenten, als rolmodellen, of naar andere studenten, het groepsgevoel? De CAH laat op open dagen in elk geval studenten het woord doen en docenten blijven op de achtergrond. Studenten komen betrouwbaarder over, denken Myrte, Juul en Linda. “Als een docent positief is over de school en de studie, denk je: ja, logisch. Die verdient hier zijn brood.”

Ook de uitstraling van een gebouw heeft invloed, bevestigt Pierik. Vergelijk bijvoorbeeld het oude Larensteingebouw in Deventer met het Forumgebouw in Wageningen, waar VHL sinds 2006 gevestigd is. “Dat wekt andere associaties en verwachtingen en trekt waarschijnlijk andere studenten. We zijn wel bewust bezig met uitstraling, inrichting en kleurgebruik. Onlangs nog met de verbouwing van de mediatheken in Velp en Leeuwarden. Duurzaamheid is nu een item dat op alle fronten een vertaalslag krijgt.”

De studenten in Dronten moesten in het nieuwe schoolgebouw dat in september in gebruik werd genomen, wel hun draai vinden, erkennen ze. “Het oude gebouw was knus en vertrouwd. Je moest er altijd door de aula en daar bleef je vaak hangen”, zegt Juul. “We praten ook nog over de beruchte feesten van toen. Ik ben eigenlijk wel benieuwd waar de studenten van nu over twintig jaar over praten.” ■